

Amnesty International Nederland
Both ENDS
CNV Internationaal
Fairtrade Nederland
Fair Wear Foundation
FNV
IUCN NL
Milieudefensie
Oxfam Novib
Profundo
Schone Kleren Campagne
SOMO
Transnational Institute
WageIndicator Foundation
Merel van der Mark, Senior Campaigner
van RAN

Den Haag, 15 januari 2021

Geachte dames en heren,

Dank voor uw brief van 9 oktober j.l., waarin u gezamenlijk uw zorgen uiteenzet over de recent door het Indonesische parlement aangenomen omnibuswet. Van enkele Nederlandse ondernemingen heb ik vergelijkbare zorgen vernomen.

Het ministerie van Buitenlandse Zaken volgt de uitwerking en implementatie van de omnibuswet en de effecten op milieu- en arbeidswetgeving nauwgezet. De verzamelwet past 74 wetten aan, hetgeen zou moeten leiden tot meer buitenlandse investeringen en daarmee banen- en economische groei. De wet is volgens de regering-Widodo nodig om de Indonesische economie te versterken en de verwachte krimp ten gevolge van de Covid-19 pandemie het hoofd te kunnen bieden.

Eenzijds waardeert het kabinet de intentie om met de omnibuswet een langverwachte en gehoopte verbetering van het investeringsklimaat te realiseren. Dit is iets waar ook Nederland regelmatig op heeft aangedrongen. Anderzijds bestaan er ook risico's voor mens en milieu, indien (milieu- en arbeids-)wetgeving via deze omnibuswet wordt versoepeld of ondergeschikt gemaakt. Hoe deze risico's er in de praktijk uit gaan zien, bijvoorbeeld waar het gaat om vereiste milieu-effectrapportages of bepalingen ten aanzien van arbeidsvoorwaarden, is echter nog moeilijk te zeggen en zal bovendien in hoge

mate afhangen van de uitwerking, implementatie en handhaving van de wetgeving.

Ik constateer dat er naast steun vanuit de Indonesische private sector ook kritiek is vanuit vakbonden, studenten en maatschappelijk middenveld. Deze richt zich niet alleen op de inhoud, maar ook op het snelle proces waarmee de wet is aangenomen, waarbij betrokkenen het gevoel hebben dat er onvoldoende met hun input is gebeurd.

De wet is op 2 november jl. door president Widodo getekend. De tekst bevat veel elementen die met nadere regelgeving moeten worden ingevuld. De impact van de wet is daardoor nog niet duidelijk. De belangrijkste vraag op dit moment is dan ook *hoe* de wet zal worden uitgewerkt en geïmplementeerd.

Zoals geschetst heeft de wet mogelijk gevolgen die Nederland raken, bijvoorbeeld op het gebied van investeringsklimaat, duurzaamheid in de palmolieketen en klimaatdoelstellingen. In het kader van de virtuele economische missie naar Zuidoost Azië heb ik op 1 december 2020 gesproken met Luhut Binsar Pandjaitan, coördinerend minister van Maritieme Zaken en Investeringszaken. Tijdens het gesprek heb ik uw zorgen op het gebied van milieu en arbeidswetgeving gedeeld en aangedrongen op een dialoog met het maatschappelijk middenveld. Ook op (hoog)ambtelijk niveau is de nieuwe omnibuswet reeds besproken. Nederland blijft de ontwikkelingen nauwgezet volgen en zal zorgen over de uitwerking van de wet op het gebied van milieu- en mensenrechten, ook bij toekomstige gelegenheden bij onze Indonesische gesprekspartners aan de orde stellen.

Tot slot hecht ik er aan op deze plaats te noemen dat het kabinet het belangrijk vindt dat Nederlandse bedrijven – niet alleen in Indonesië maar wereldwijd – gepaste zorgvuldigheid betrachten in lijn met de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen. Op 16 oktober jl. heeft het kabinet een nieuwe beleidsnota 'Van voorlichten tot verplichten, een nieuwe impuls voor internationaal verantwoord ondernemerschap' gedeeld met de Tweede Kamer. De kern van het nieuwe IMVO-beleid is de inzet op een verplichting voor bedrijven om gepaste zorgvuldigheid toe te passen. Idealiter komt deze verplichting er op Europees niveau, omdat zo de impact van beleid en het gelijke speelveld worden vergroot.

Met vriendelijke groet,

Sigrid A.M. Kaag
Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking